

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, механизмы усвоения второго близкородственного языка, учебно-воспитательный потенциал текстов, система упражнений, выдающийся украинский педагог В. Сухомлинский.

SUMMARY

Ivanova Iryna, Stativka Valentyna, Olena Pokhylko. Educational potential of textbook content for foreign students.

The article analyzes competence direction of the second foreign language textbook and emphasizes lack of socio-cultural information about the outstanding teachers of Ukraine, substantiates the need for such information for expanding the picture of the world of a student-foreigner and formation of professional competence of future specialists of various profiles, in particular, teachers-philologists.

The authors highlight educational potential of texts about prominent Ukrainian educators, namely V. Sukhomlynskyi, and demonstrate the possibility of using such texts at classes during studying grammar topic "Accusative case. Conjugation of adjectives and possessive pronouns with a noun in accusative case". Teaching is based on the principle of interrelated learning of types of speech activity as the dominant one, and the main mechanisms for learning language are knowledge transfer and formed meta-linguistic consciousness, which should be taken into account by the teacher.

The article also describes possible content of the lesson, and details its components: a) lexical material, preceding perception of the text; b) text for listening and a set of questions aimed at revealing an understanding of its content; c) tasks (in the structure of the exercise) for observation in order to find in the text the grammatical elements that will become the subject of study; d) theoretical part – a rule containing information provided by deductive means (this method is appropriate if the second foreign language is closely related to the native one and the person has already passed the way of assimilation of such material, that is, there is a formed meta-linguistic consciousness); a system of exercises for the formation of skills and abilities; "Home page" with tasks for independent study in extracurricular work.

The authors note that information in the modern Ukrainian textbook for foreign students about great teachers of Ukraine is essential not only for the formation of professional competence, but also for confirming positive image of our state.

Key words: communicative competence, mechanisms of assimilation of the second closely related language, educational potential of texts, system of exercises, prominent Ukrainian teacher V. Sukhomlynskyi.

УДК 378.147.091

Інна Кучеренко

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ORCID ID 0000-0002-0734-6544

DOI 10.24139/2312-5993/2019.01/028-039

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Автором статті зазначено, що великого значення в підготовці фахівців медичної галузі набувають інформатичні дисципліни, оскільки в умовах постійних змін діяльність лікарів неможлива без використання сучасних інформаційних

технологій. Доведено нагальність та актуальність вивчення інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти з використанням дистанційного навчання. З'ясовано психолого-педагогічні особливості вивчення інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти з використанням дистанційного навчання, а саме: спрямованість на вивчення нових технологій у вирішенні завдань, які постають перед майбутніми лікарями; доступне і швидке навчання основним принципам роботи із сучасними медичними інформаційними системами; високий рівень систематизації медичних знань, що є запорукою успіхів у розвитку творчих здібностей; підвищення професійного інтересу, гнучкості та критичності мислення майбутніх лікарів; підвищення позитивної мотивації до навчання.

Ключові слова: *інформатичні дисципліни, вивчення інформатичних дисциплін, медичні заклади вищої освіти, дистанційне навчання.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається збільшення інформаційних потоків в освіті. Це вимагає змін в організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, зокрема медичних. У зв'язку з цим великого значення в підготовці фахівців медичної галузі набувають інформатичні дисципліни, оскільки в умовах постійних змін діяльність лікарів неможлива без використання сучасних інформаційних технологій. А це, у свою чергу, створює можливості для розвитку дистанційних форм навчання. А тому проблема вивчення інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти з використанням дистанційного навчання є нагальною та актуальною.

Аналіз актуальних досліджень. Особливості використання технологій дистанційної освіти в науковій літературі є предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних дослідників. Так, В. Толочко, Ю. Медведєва, М. Зарічкова, Я. Панкратова та ін. досліджували проблемні аспекти дистанційного навчання й можливості його використання; В. Биков, Н. Міхальченко, Л. Лещенко та ін. розглядали наукове забезпечення дистанційної професійної освіти, проблеми й напрями досліджень у цій галузі; В. Олійник, В. Кухаренко, П. Таланчук, В. Шейко, А. Бітченко, С. Мясников та ін. вивчали організаційно-педагогічні основи та специфіку методології дистанційної освіти в Україні та за її межами.

Особливості дистанційної освіти в медичних закладах вищої освіти стали предметом розгляду таких науковців, як А. Бразалук, У. Лущик, А. Машейко, І. Машейко, І. Мельничук, С. Мисловська, Г. Пелешенко, І. Письменецька, С. Ястремська та ін. Зокрема вищеназваними дослідниками розглянуто питання підготовки студентів медичних ЗВО до використання інформаційних технологій у професійній діяльності; розроблено алгоритм упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у закладах вищої освіти; вивчено сучасні інформаційні технології в освітньому процесі медичного ЗВО; визначено перспективи впровадження на сучасному етапі дистанційного навчання у сферу

охорони здоров'я та сучасних інформаційних технологій в освітній процес медичних закладів вищої освіти.

Дослідженням особливостей викладання інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти, зокрема медичної інформатики, займалися І. Булах, Л. Войтенко, М. Мруга, О. Аліта, Т. Жегрій, І. Кривенко, В. Садовенко, Т. Слухай, І. Шило та ін.

Проте, питання щодо психолого-педагогічних особливостей навчання інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти з використанням дистанційного навчання не було предметом цілісного педагогічного дослідження, хоча в науковій літературі існують ідеї, що потребують подальшого вивчення, узагальнення й систематизації.

Мета статті – з'ясувати психолого-педагогічні особливості вивчення інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти з використанням дистанційного навчання.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети нами було використано такі методи дослідження: загальнонаукові – аналіз, синтез, абстрагування й узагальнення; конкретно-наукові – метод термінологічного аналізу, системно-структурний та системно-функціональний аналіз, що дали змогу забезпечити розкриття сутності досліджуваних педагогічних явищ за допомогою виявлення та уточнення значень і смислів основоположних понять та з'ясувати психолого-педагогічні особливості навчання інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти з використанням дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Не можемо не погодитися з думкою М. Саєнко та Г. Мороховець, які зазначали, що діяльність лікарів неможлива без використання сучасних інформаційних технологій, які є необхідним і доступним інструментом для медичних досліджень і в клінічній практиці. Навчання в медичних закладах освіти націлене на підготовку висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців, які були би відповідальними, компетентними, мали б високий творчий потенціал та були би здатні до якісної діяльності за визначеним фахом. Саме тому у процесі підготовки медичних працівників у закладах вищої освіти (ЗВО) необхідно впроваджувати принципово нові підходи до питань розроблення технологій навчання (Саєнко та Мороховець, 2018).

Відтак, постійне використання комп'ютерів у медицині вимагає підготовку висококваліфікованих фахівців, які б, окрім спеціальної медичної підготовки, прагнули до дослідницької діяльності, вміли правильно й ефективно працювати з великими масивами інформації, використовували сучасні інформаційно-комунікаційні технології для самоосвіти та самовдосконалення спеціаліста.

У зв'язку з цим важливою є підготовка майбутніх медиків, які будуть компетентними спеціалістами щодо використання інформаційно-

комунікаційних технологій. Така ситуація передбачає у процесі підготовки медичних працівників у вищій школі систематичне й цілісне формування у студентів інформаційно-аналітичних знань і вмінь завдяки вивченню інформатичних дисциплін, зокрема дисципліни «Медична інформатика».

Наголосимо, що специфіка викладання інформатичних дисциплін для майбутніх лікарів полягає в необхідності піднести знання студентів відповідно до специфіки майбутньої професійної діяльності. Це підвищує інтерес і створює додаткову мотивацію до вивчення предмета.

Наприклад, електронні таблиці можна розглядати як інструмент для створення медичних баз даних, у середовищі підготовки презентацій готувати лекційні матеріали з профілактики різних захворювань. У правових системах типу «Законодавство України» студенти можуть практично працювати з нормативними документами, що регламентують діяльність медичних працівників, знайомитися з діючими наказами за рекомендаціями викладачів клінічних дисциплін. Навчання технологіям пошуку інформації в Internet, створення електронних навчальних посібників і комп'ютерних тестових завдань повинно входити в етапи підготовки фахівців із розробки дистанційних курсів та проведення дистанційного навчання. Виконання курсової роботи по створенню мультимедійних навчальних посібників, крім того, дає прекрасний вихід: по-перше, зростає самосвідомість студента як фахівця в галузі інформаційних технологій, по-друге, йде більш глибоке занурення його в спеціальність, по-третє, виходить інтелектуальний програмний продукт, готовий до використання в освітньому процесі.

Після закінчення курсів інформатичних дисциплін у студентів має сформуватись уявлення про розмаїття можливостей і сфер застосування сучасних комп'ютерних технологій для вирішення завдань практичної медицини та управління охороною здоров'я, а також навички використання комп'ютерних медико-технологічних систем у процесі професійної діяльності.

Володіння прийомами використання сучасних засобів ІКТ є суттєвою умовою опанування інформатичних дисциплін. Через це постає необхідність осучаснення освітнього простору у світлі тенденцій розвитку ІКТ, удосконалення методів викладання інформатичних дисциплін, зокрема шляхом застосування дистанційного навчання.

Незаперечним є той факт, що дистанційне навчання дозволяє подолати недоліки під час традиційної підготовки фахівців медичної галузі: «запізнення знань», нераціональне використання часу та велика затратність. Усім відомо, наскільки часто з'являються нові захворювання (мабуть, усі пам'ятають, як блискавично з'явилися і поширилися так звані «пташиний грип» і «атипова пневмонія»), розробляються нові препарати й методи лікування. Очевидно, що ніхто б не хотів іти на прийом до лікаря, знання якого п'ять років не

оновлювалися. Упровадження дистанційних освітніх технологій у систему вищої медичної освіти дозволить майбутньому фахівцеві підвищити професійну мобільність і активність; індивідуалізувати навчання при масовості вищої освіти та реалізувати потреби майбутніх фахівців в освітніх послугах. Дистанційне навчання дає можливість вибору місця й часу навчання; можливість навчатися без відриву від основної діяльності; доступність для тих, хто живе у віддалених місцевостях; свобода вибору закладу освіти; свобода вибору дисциплін для навчання.

Загальновідомим є те, що завдання дистанційного навчання – вчити, не маючи прямого постійного контакту зі студентом. У Наказі Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» дистанційне навчання визначається як індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій (Наказ міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»).

Науковці Н. Конєвалова, І. Городецька, І. Гарновська розглядають дистанційне навчання як цілеспрямовано організований процес синхронної та асинхронної інтерактивної взаємодії студентів між собою та із засобами навчання, інваріантний до їх розташування в просторі й узгоджений у часі, що здійснюється з використанням інформаційних і педагогічних технологій (Конєвалова та ін., 2010). При асинхронній взаємодії студент працює з навчальним матеріалом у зручний для себе час. При синхронній – викладач і студенти одночасно беруть участь в освітньому процесі (інтерактивне ТБ, аудіо-та відеоконференції, телевізійні лекції та консультації).

Вітчизняна дослідниця О. Глушаченко вважає, що метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування в навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти та забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального та майнового стану, роду й характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно (Глушаченко, 2015, с. 13).

Узагальнення матеріалів чисельних наукових статей (Михальченко, 2001; Олексенко, 2004; Полат та Петров, 1999) дало можливість визначити такі найпоширеніші види дистанційного навчання, як:

- інтерактивне телебачення;
- глобальні або регіональні комп'ютерні телекомунікаційні мережі з різними дидактичними можливостями залежно від типу технічних конфігурацій (текстових файлів, мультимедійної презентації, відеоконференцій);
- поєднання технологій компакт-дисків і мережі Інтернет.

Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури з досліджуваного питання дозволив нам виокремити базові принципи, на основі яких створюються системи дистанційної освіти:

1. Доступність навчання. При хронічній нестачі часу вчитися треба все більше. Освітній процес при дистанційному навчанні може починатися коли завгодно й закінчуватися коли завгодно.

2. Радикально нові форми представлення та організації інформації. Системи мультимедіа, нелінійні форми подання інформації, присутність великої кількості довідкової інформації.

3. Достовірність сертифікації знань. Широке використання методик оцінки знань, заснованих на тестуванні.

У контексті даного дослідження вважаємо за необхідне звернутися до основних рис дистанційного навчання. Так, до них нами було віднесено такі:

1. Детальне планування діяльності студента (постановка завдань, цілей, розробка навчальних матеріалів).

2. Інтерактивність (між студентом і викладачем, між студентом і навчальним матеріалом, групове навчання).

3. Мотивація (організація самостійної пізнавальної діяльності).

4. Модульна структура дистанційного навчання (студент повинен мати можливість чітко усвідомлювати своє просування від модуля до модуля).

Отже, останнім часом у галузі вищої освіти спостерігається тенденція до використання дистанційного навчання в освітньому процесі. Не стала винятком і медична вища освіта. Наголосимо, що дистанційне навчання, на наш погляд, забезпечує гнучкість порівняно з традиційним навчанням, а також дає змогу закладам освіти пропонувати навчання в різних умовах доставки навчального матеріалу (Глушаченко, 2015, с. 13).

Для реалізації дистанційного навчання у процесі вивчення інформатичних дисциплін найчастіше використовують систему дистанційного навчання «Прометей», платформи дистанційного навчання ATutor, Dokeos, Moodle.

У даній статті зупинимося на можливостях платформи дистанційного навчання Moodle у процесі вивчення інформатичних дисциплін.

Вважаємо за необхідне зацентувати увагу на тому, що використання системи управління навчанням Moodle дозволяє забезпечити:

- багатоваріантність подання інформації;
- інтерактивність навчання;

- створення постійно активної довідкової системи;
- багаторазове повторення матеріалу, що вивчається;
- автоматичний контроль результатів навчальної діяльності;
- створення та зберігання портфоліо студентів;
- регулярний моніторинг роботи студентів за допомогою перегляду статистики відвідувань, часу та змісту роботи в системі;
- широкі можливості для комунікації;
- аналіз потреб студентів, заснований на результатах анкетування й опитувань.

У межах реалізації технології дистанційного навчання розробляються курси для студентів, які складаються, як правило, з 5 ресурсів: «Нормативні документи», «Теоретичний розділ», «Практичний розділ», «Блок контролю знань», «Довідкові та додаткові матеріали».

Ресурс «Нормативні документи» дає загальні відомості про курс і включає: типову й навчальну програми дисципліни, тематичні плани лекцій та практичних занять, розклад занять, контрольних і самостійних робіт, а також графіки проведення консультацій і відпрацювань.

Ресурс «Теоретичний розділ» дисципліни представлений, як правило, у вигляді декількох підрозділів: методичні матеріали та рекомендації для студентів, методичні матеріали для викладачів, навчальний модуль, презентації, атестаційні матеріали.

Методичні матеріали та рекомендації для студентів містять загальну інформацію з вивчення навчального курсу», вимоги щодо рівня підготовленості студента під час завершення вивчення дисципліни, рекомендації щодо вивчення окремих тем курсу, а також щодо виконання контрольних і самостійних робіт (у тому числі й контрольованих), із підготовки до заліку.

Методичні матеріали для викладачів подаються у вигляді секретних документів і містять вказівки щодо проведення практичних занять, самостійних і контрольних робіт, а також методичні розробки з усіх тем курсу з докладними рішеннями пропонованих на занятті завдань.

Навчальний модуль може бути представлений у вигляді інтерактивних лекцій. Лекції повинні стимулювати активну пізнавальну діяльність студентів, сприяти формуванню їх творчого мислення. Інтерактивна лекція дозволяє підносити навчальний матеріал у гнучкій формі, а також нагадує комп'ютерну гру з нелінійним розвитком сюжету. Дана лекція являє собою веб-сторінку з питаннями, на початку сторінки дається пояснення фрагмента навчального матеріалу, а в кінці сторінки пропонуються питання, на які студент повинен відповісти. Якщо студент дає правильну відповідь, то завантажується наступна сторінка лекції, інакше студентові пропонується ще раз прочитати погано засвоєний фрагмент навчального матеріалу й знову відповісти на запропоновані питання теми.

Зауважимо, що дистанційна лекція може бути як тренувальною (для вивчення та закріплення вивченого матеріалу), так і з елементами контролю, що дозволяє викладачеві своєчасно виділити ті елементи курсу, які викликали найбільші труднощі. Тренувальну лекцію можна переглядати необмежену кількість разів, лекція з елементами контролю, як правило, повинна мати обмеження за часом. Особливістю даної лекції є той факт, що система не «викидає» того, хто навчається в разі перевищення часу, відведеного на лекцію, і студент у будь-якій ситуації зможе закінчити її вивчення, але, тим не менше, відповіді на контрольні питання після ліміту часу не будуть зараховані. Поряд із інформаційно-пізнавальним змістом інтерактивна лекція має емоційне забарвлення завдяки використанню в процесі її викладу слайдів, відеороликів, що сприяє кращому засвоєнню студентами навчального матеріалу та, як наслідок, ефективності навчального процесу. Використання презентацій на лекції сприяє підвищенню інтересу й загальної мотивації завдяки новим формам роботи; активізації та індивідуалізації навчання.

Практичний розділ здебільшого включає методичні вказівки з підготовки до практичних і лабораторних занять, завдання до занять, завдання для самостійного розв'язання, а також зразки вирішення завдань з усіх тем курсу. На практичних і лабораторних заняттях відбувається осмислення теоретичного матеріалу, формується вміння переконливо формулювати власну точку зору, а використання системи дистанційного навчання Moodle сприяє підвищенню пізнавальної активності студентів.

Блок контролю знань студентів повинен включати контрольні запитання та завдання з усіх тем дисципліни, критерії оцінки знань студентів. Даний блок може бути організований за допомогою тренувальних тестів і тестів контролю знань, що дозволяє швидко та якісно оцінити рівень підготовки студентів. Тренувальні тести призначені для позааудиторного контролю й використовуються під час підготовки до контрольної роботи або заліку. Тести контролю знань використовуються в аудиторній роботі для поточного контролю знань і застосовуються як аналог контрольної роботи або в якості підсумкового контролю (заліку).

Усі питання тестів зберігаються в базі даних за категоріями, що дає можливість використовувати їх під час створення різних за наповнюваністю тестів. Характерним для системи Moodle є те, що категорії питання та порядок питань у тексті здійснюються за принципом випадкової генерації. Відповідно формуються й самі відповіді, що ускладнює можливість списування та механічного запам'ятовування. Навчальні тести студент може проходити неодноразово, і кожна його спроба оцінюється окремо. Для кожного студента кількість спроб проходження тесту може бути встановлено викладачем. Як підсумкову оцінку викладач може вибрати вищий, середній або нижчий бал, а також оцінку останньої або першої

спроби. Під час оцінювання тесту можна нараховувати штрафні бали за кожну спробу, а також нараховувати різні бали за кожне питання тесту. Пройшовши тест, студенти мають можливість переглянути свої бали як безпосередньо після спроби, так і пізніше, коли тест буде закритий.

На наш погляд, тести самоконтролю є корисною і необхідною ланкою, оскільки студенти мають можливість повторити раніше вивчений матеріал і звернути увагу на допущені в процесі виконання помилки. Такі тести є невід'ємною частиною самостійної роботи студентів. Вони активізують розумові операції, розвивають пам'ять, увагу. Як свідчить практика, важливим, стимулюючим самостійну роботу студентів моментом є чітко визначені процедури діагностики й контролю, а також можливість виконання тестів у будь-який час доби.

Довідкові та допоміжні матеріали містять список рекомендованої літератури і список літератури, який є в бібліотеці закладів вищої освіти, роздатковий матеріал і наочні посібники, основні математичні формули та схеми, статистичні таблиці, глосарій, а також поточний рейтинг студентів, форуми для консультацій і анкети за якістю курсу.

Словник дозволяє організувати роботу з термінами. Система дозволяє створювати як глосарій курсу, так і глобальний глосарій, доступний учасникам усіх курсів. Терміни, занесені в глосарій, підсвічуються в усіх матеріалах курсу і є гіперпосиланнями на відповідні статті глосарію.

Форум дозволяє реалізувати інтерактивний режим, забезпечуючи рефлексивно-комунікативну функцію, і використовується для обговорення навчальних проблем і проведення інтерактивних та відстрочених у часі консультацій.

Інформація про поточний рейтинг студента дозволяє стимулювати студента до регулярної й систематичної роботи над освоєнням дисципліни протягом семестру, внести в процес навчання елемент змагальності, зацікавити студента в успішному засвоєнні кожного розділу дисципліни, оскільки всі вони роблять певний внесок у формування рейтингу.

Анкети за якістю курсу дозволяють виявити прогалини в навчанні, зрозуміти викладачам, чи добре структурований матеріал, чи зрозуміло він викладений, чи достатньої він якості чи ефективні роздаткові матеріали тощо.

Крім перерахованого вище, система дистанційного навчання Moodle надає викладачеві інструменти для аналізу різних параметрів роботи студентів: тривалість роботи, кількість спроб проходження тесту, звіт про перегляд студентом різних розділів.

На завершення зазначимо, що ефективність реалізації дистанційного навчання в процесі вивчення інформатичних дисциплін студентів медичних спеціальностей забезпечується сукупністю низки педагогічних умов:

- формування студентів позитивної мотивації до самостійної роботи в процесі вивчення інформатичних дисциплін;

- забезпечення готовності викладачів до використання технології дистанційного навчання;
- своєчасне оперативне наповнення інформаційного освітнього середовища навчальним контентом.

До того ж, важливим, на нашу думку, є таке твердження, що наполегливе й послідовне застосування засобів і методів дистанційного навчання дозволяє:

- забезпечити безперешкодний доступ студентів до джерел сучасної інформації, включаючи рідкісні й дорогі, недоступні в бібліотеках медичних закладів вищої освіти;
- надати студентам можливість для самоконтролю та оптимізації засвоєння навчального матеріалу у процесі домашньої підготовки до семінарських занять (шляхом доступу до інтерактивних лекцій і навчальних тестів);
- забезпечити об'єктивізацію оцінки рівня підготовки студентів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, до провідних психолого-педагогічних особливостей вивчення інформатичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти з використанням дистанційної навчання відносимо:

- спрямованість на вивчення нових технологій у вирішенні завдань, які постають перед майбутніми лікарями;
- доступне і швидке навчання основним принципам роботи із сучасними медичними інформаційними системами;
- високий рівень систематизації медичних знань, що є запорукою успіхів у розвитку творчих здібностей;
- підвищення професійного інтересу, гнучкості та критичності мислення майбутніх лікарів;
- підвищення позитивної мотивації до навчання.

Розвиток принципово нового напрямку – дистанційного навчання – в медичній освіті сьогодні, звичайно ж, має і низку невирішених питань. Серед них головними є визнання дистанційної освіти і документів, що свідчать про закінчення навчання відповідними Інститутами, вирішення питання про те, кому, коли і де викладати, оцінка якості курсів і програмного забезпечення, що і стане предметом наших подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

- Глушаченко, О. (2015). Перспективи впровадження дистанційних методів навчання для студентів заочної форми навчання фармацевтичного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. *Людинознавчі студії. Серія «педагогіка», 1/33*, 12-18 (Glushachenko, O. (2015). Perspectives of introduction of distance learning methods for students of the correspondence course of the pharmaceutical faculty of O. O. Bohomolets National Medical University. *Human studies studios. Series "Pedagogy", 1/33*, 12-18).

- Коневалова, Н. Ю., Городецкая, И. В., Гарновская, И. И. (2010). *Инновационная педагогическая деятельность в высшей школе*. Витебск: ВГМУ (Konevalova, N. Yu., Gorodetskaia, I. V., Garnovskaia, I. I. (2010). *Innovative pedagogical activity in higher education*. Vitebsk: VSMU).
- Михальченко, М. (2001). Освіта і наука: пошуки нових парадигм модернізації. *Вища освіта України*, 2, 14-23 (Mikhalchenko, M. (2001). Education and science: the search for new paradigms of modernization. *Higher Education of Ukraine*, 2, 14-23).
- Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (2013). Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 466 dated April 25, 2013 "On Approval of the Regulations in Distance Learning". (2013). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>).
- Олексенко, В. (2004). Ефективні шляхи вдосконалення змісту і форм підготовки спеціалістів ВНЗ. *Вища освіта України*, 2, 66-70 (Oleksenko, V. (2004). Effective ways to improve the content and forms of training of specialists in higher education. *Higher Education of Ukraine*, 2, 66-70).
- Полат, Е. С., Петров, А. Е. (1999). Дистанционное обучение: каким ему быть? *Педагогика*, 7, 29-34 (Polat, E. S., Petrov, A. E. (1999). Distance learning: what is in like to be? *Pedagogics*, 7, 29-34).
- Саєнко, М. С., Мороховець, Г. Ю. (2018). Використання інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності в процесі вивчення медичної інформатики. *Імідж сучасного педагога*, 3 (180), 18-21 (Saenko, M. S., Morokhovets, G. Yu. (2018). Use of information communication technologies in future professional activities in the process of studying medical informatics. *The image of a modern teacher*, 3 (180), 18-21).

РЕЗЮМЕ

Кучеренко Інна. Психолого-педагогические особенности изучения информатических дисциплин в медицинских учреждениях высшего образования с использованием дистанционного обучения.

Автором статьи указано, что большое значение в подготовке специалистов медицинской отрасли приобретают информатические дисциплины, поскольку в условиях постоянных изменений деятельность врачей невозможна без использования современных информационных технологий. Доказана актуальность изучения информатических дисциплин в медицинских учреждениях высшего образования с использованием дистанционного обучения. Выяснены психолого-педагогические особенности изучения информатических дисциплин в медицинских учреждениях высшего образования с использованием дистанционного обучения, а именно: направленность на изучение новых технологий в решении задач, стоящих перед будущими врачами; доступное и быстрое обучение основным принципам работы с современными медицинскими информационными системами; высокий уровень систематизации медицинских знаний, что является залогом успехов в развитии творческих способностей; повышение профессионального интереса, гибкости и критичности мышления будущих врачей; повышение положительной мотивации к обучению.

Ключевые слова: информатические дисциплины, изучение информатических дисциплин, медицинские учреждения высшего образования, дистанционное обучение.

SUMMARY

Kucherenko Inna. Psychological and pedagogical peculiarities of studying computer science disciplines in medical institutions of higher education using distance learning.

The aim of the article is to reveal psychological and pedagogical peculiarities of studying computer science disciplines in medical institutions of higher education using distance learning.

In order to achieve this goal, the following methods of research have been used: general scientific – analysis, synthesis, abstraction and generalization; specific scientific – methods of terminological analysis, system-structural and system-functional analysis, which made it possible to provide disclosure of the essence of the studied pedagogical phenomena by means of identifying and clarifying the meanings of the underlying concepts and ascertaining the psychological and pedagogical peculiarities of teaching of computer science disciplines in medical institutions of higher education using distance learning.

It is noted that computer science disciplines are important in training specialists in the medical field, since in the conditions of constant changes the activity of doctors is impossible without use of modern information technologies. This situation involves systematic and coherent formation of students' information and analytical knowledge and skills through the study of computer science disciplines, in particular, the discipline "Medical Informatics" in the process of training medical staff in higher education institution. The urgency and relevance of the study of computer science disciplines in medical institutions of higher education with the use of distance learning is proved.

The psychological and pedagogical peculiarities of the study of computer science disciplines in medical institutions of higher education with the use of distance learning are found out, namely: focus on the study of new technologies in solving the problems faced by future physicians; accessible and quick training on the basic principles of working with modern medical information systems; a high level of systematization of medical knowledge, which is the key to success in the development of creative abilities; increased professional interest, flexibility and critical thinking of future physicians; increase of positive motivation to study.

Key words: computer science disciplines, study of computer science disciplines, medical institutions of higher education, distance learning.

УДК 378+811.111'276.6:004.738.5

Антоніна Палецька-Юкало

Приватний заклад вищої освіти «ІТ СТЕП Університет»

ORCID ID 0000-0002-5260-8531

DOI 10.24139/2312-5993/2019.01/039-051

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПИСЬМІ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ

Статтю присвячено проблемі формування лексичної компетентності в письмі майбутніх ІТ-фахівців. Висвітлено поняття іншомовної лексичної компетентності в письмі. Обґрунтовано та схематично представлено взаємозв'язок між фазами роботи лексичного механізму, етапами роботи з формування мовленнєвої діяльності в письмі, етапами оволодіння письмом, рівнями породження писемного мовлення та здійснено розподіл компонентів лексичної компетентності в контексті співдії зазначених фаз, етапів та рівнів. Запропоновано теми та ситуації з професійного середовища ІТ-фахівців, які стануть